

El mètode de casos

L'estudi de casos aplicat a la Tutoria Universitària

Programa PAT

Facultat de Formació del Professorat

Curs 2011-12

Índex

- Definició: què és?
- Per a què pot servir? Avantatges
- Condicions que afavoreixen la seva aplicació
- Característiques d'un bon cas
- Elements per a l'estudi d'un cas
- Què ha de fer l'alumnat
- On trobar casos
- Bibliografia
- Utilitat del mètode de cas per a la tutoria universitària
- Presentació del cas: "El Xavier, la Irina i la Jennifer".
- Preguntes
- Activitats de seguiment

Què és l'estudi de casos?

- Un mètode didàctic que facilita a l'alumnat l'anàlisi i resolució de casos basats en situacions reals.
- Un **cas** es una narració que descriu un problema real (poc estructurat) perquè l'alumnat aprengui **a través de l'estudi i anàlisi**.
- El cas ha de tenir personatges i esdeveniments que captin l'interès i provoquin l'**empatia** de l'alumnat.

Estudi de casos / resolució de problemes

- El mètode de cas és un tipus de discussió amb molt protagonisme dels estudiants: La seva finalitat és **desenvolupar competències** per a l'anàlisi de problemes.
- L'alumne **analitza** el cas, considera **factors** i **aplica conceptes**.

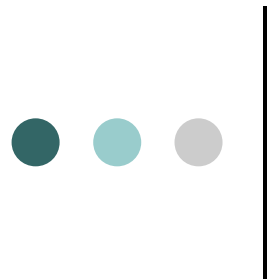
Per a què pot servir?

- Permet **practicar i il·lustrar les metodologies d'anàlisi i de presa de decisions.**
- S'aprèn a analitzar altres casos similars. L'aprenentatge és **transferible.**
- Es **desenvolupen tècniques analítiques i competències** per a la presa de decisions i la resolució de problemes.
- Es desenvolupen competències per a la **participació activa, l'anàlisi i la intuïció, la integració, la iniciativa i la comunicació persuasiva.**

Avantatges

- És un **aprenentatge significatiu**, ja que l'alumnat utilitza coneixements previs per a l'anàlisi del problema i la proposta de solucions, la qual cosa facilita la generació de conceptes inclusors.
- La retenció de la informació i el coneixement adquirit al discutir i practicar a partir dels conceptes utilitzats.
- El desenvolupament de **diversos estils d'aprenentatge**.
- La comprensió dels problemes que sovint són divergents i l'adopció de solucions a partir de la reflexió i el consens.
- L'aprenentatge en grup i el treball en equip

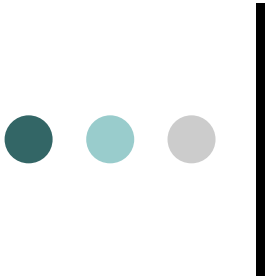
Condicions que afavoreixen la utilització

- Motivació de l'alumnat i la identificació dels estudiants amb el cas.
- Conclusions satisfactòries per a la majoria.
- Materials ben elaborats i amb molt contingut.
- Tipus de cas i lectures complementàries que permetin aprendre.
- Mobiliari i instal·lacions adequades.

Característiques d'un bon cas

- Explica una història
- Planteja temes que provoquen anàlisi
- Conté elements o esdeveniments conflictius
- Promou la identificació amb els actors principals
- Anima els estudiants a adoptar una posició
- Requereix la presa de decisions
- Està format per un conjunt de fets rellevants
- La seva veracitat afegeix rellevància i finalitat a l'activitat

Elements per l'estudi d'un cas

- El cas
- Les preguntes crítiques
- Activitats de seguiment

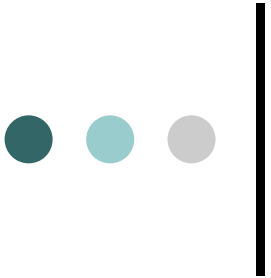
Què ha de fer l'alumnat?

- Llegir el cas (i preparar-se per a la discussió).
- Participar (en discussions en petit grup) i en una discussió amb el conjunt del grup.
- Aprendre a considerar possibles alternatives.
- Arribar a conclusions i recomanacions, que poden quedar escrites.

Bibliografía

- Camerius J.W. “Strategies for Using Case Studies in Teaching and Learning.”: http://www.nsc.edu/seatec/pages_resources
- De Miguel Díaz, M. (coord.)(2006). Metodologías de enseñanza y aprendizaje para el desarrollo de competencias. Alianza Editorial.
- Grupo LACE. (1999) Introducción al estudio de casos en educación. Universidad de Cadiz.<http://www2.uca.es/lace/documentos/EC.pdf>
- Joshua S. Smith, Joanne Malkani, and David Yun Dai. *Student Perceptions of the Case Method in Educational Psychology and Its Impact on Teaching and Learning*. http://www.teachingeducpsych.org/pdf_2005/student_perceptions_of_the_case_method.pdf
- Prieto Martin, Alfredo. Enseñanza a través del estudio de casos. http://docencia.etsit.urjc.es/moodle/file.php/80/305estudio_de_casos.pdf
- Reynolds J.I.(1990). El método del caso y la formación en gestión. Guía práctica. IMPIVA
- Sudzina, M. R. (1997). Case study as a constructivist pedagogy for teaching educational psychology. *Educational Psychology Review*, 9, 199-218
- Wassermann, Selma. (1994).El estudio de casos como método de enseñanza. Amorrortu editores.
- Woolfolk-Hoy, A. (2000). Educational psychology in teacher education. *Educational Psychologist*,35, 257-270.

L'estudi de cas: una eina útil per a la tutoria universitària

- En primer lloc fem un llistat de tots els temes que volem treballar. (Repassem les demandes que hem recollit de les entrevistes fetes a proposta de l'alumnat)
- En segon lloc busquem un relat versemblant que els presenti i els aglutini.
- En tercer lloc proposem a un grup reduït d'estudiants que el treballi. Recollim suggeriments i propostes de canvi.
- En quart lloc el plantejem al grup classe.

Possibles temes a treballar

- 1. Escollir avaluació única o continuada
- 2. Pràctiques
- 3. Trasl·lat a una altra universitat
- 4. Erasmus
- 5. Mencions
- 6. Suplement Europeu al Títol
- 7. Premi extraordinari de fi de carrera
- 8. Dificultats per seguir algunes assignatures
- 9. Matrícula parcial
- 10. Experiència laboral reconeguda en les pràctiques
- 11. Normativa de permanència
- 12. Reconeixement de crèdits Cicles Formatius
- 13. Escollir grup per fer treball en grup
- 14. Moodle
- 15. Espai horari entre classes
- 16. Delegats/delegades
- 17. Barrera d'accés al campus
- 18. Alumnat del torn de tarda que treballa i té dificultat per compaginar les pràctiques
- 19. Servei d'Esports
- 20. Convalidacions
- 21. Serveis del Campus (dutxes)

● ● ● | “El cas del Xavier, la Irina i la Jennifer”

- Som a la Facultat de Formació del Professorat i al despatx de la tutora hi acudeixen tres alumnes que s’han apuntat per fer una entrevista conjunta: el Xavier, la Jennifer i la Irina

Xavier

- Estudiant de la Facultat de Formació del Professorat del primer curs del Grau d'Educació Infantil.
- Ha cursat el batxillerat científic en un institut públic de Granollers, la ciutat on viu.
- Entrena nens i nenes que tenen entre 5 i 7 anys i, a més, juga a handbol.
- Està molt interessat en el seguiment de l'escolarització dels infants amb malalties llargues i vol trobar algun camí per arribar a aquesta especialització.

Xavier

- Cap a final de curs haurà de faltar alguns dies perquè el seu equip haurà d'anar a jugar les fases finals fora de Catalunya i no sap com afrontar aquesta decisió, si escollir **avaluació única o continuada**, sobretot a l'assignatura de psicologia, en la qual l'assistència és obligatòria, passen llista cada dia i la professora ha dit que no s'hi pot faltar i que l'examen no es canvia a ningú. Voldria tenir clar què comporta escollir una o altra opció.
- No vol allargar la carrera més anys dels previstos, però en el període de **pràctiques** no sap si podrà combinar-ho tot, atès que comença a entrenar a les 6 de la tarda a Granollers, totes les escoles bressol on es pot fer pràctiques són a Barcelona, es desplaça en transport públic i el viatge li comporta més o menys una hora. Ell voldria fer-les a Granollers perquè sap que hi ha un model de centres integral per a la petita infància i la família que voldria conèixer de primera mà, però estudiant en aquesta facultat no veu clar que ho pugui fer. Es planteja un trasllat a una altra universitat, però no sap què comporta, ni com es fa.
- Voldria acollir-se al programa **Erasmus**, però li ha dit una companya que és inevitable allargar un curs, ja que a segon no s'hi pot anar perquè en el moment de fer la sol·licitud encara no tens els 60 crèdits necessaris, a tercer hi ha assignatures anuals i a quart hi ha les pràctiques entre els dos semestres. S'ha desanimat perquè li hauria agradat anar a fer una estada a alguna ciutat d'Alemanya que tingui equip d'handbol; allà podria entrenar amb un equip de la localitat i veure com funcionen els equips de totes les categories, a més de conèixer també l'educació infantil

Irina

- Estudiant de la Facultat de Formació del Professorat del primer curs del Grau d'Educació Infantil
- L'any passat cursà el batxillerat científic en un institut públic de Granollers, la ciutat on viu.
- Estudia quart curs d'anglès a l'EOI de Granollers i dos cops a la setmana fa dansa; també té el carnet de monitora de lleure i és monitora en un esplai els caps de setmana i a casals d'estiu

Vol conèixer a fons el món de la psicomotricitat dirigida a infants petits i ha sentit a dir que pot escollir una **menció** que hi està relacionada. Voldria acollir-se al programa **Erasmus**, perquè seria un al·licient per aprendre un nou idioma, ara que ha començat a fer alemany en un curs d'iniciació que ha ofert la facultat. Diu que li han comentat que tindrà un certificat d'aprofitament del curs i que en pot quedar constància també en el **Suplement Europeu al Títol**, que no sap ben bé què és. També diu que ella vol treure la màxima nota de tot perquè ja li han dit que serveix per poder escollir l'horari per al curs vinent i, fins i tot, al final optar a un **premi extraordinari**.

Jennifer

- Estudiant de la Facultat de Formació del Professorat del primer curs del Grau d'Educació Infantil
- Ha cursat el Cicle Formatiu d'Educació Infantil en un centre de Badalona, on resideix.
- Ara no treballa, llevat d'algun cangur a un seu cosí de 7 anys. Ha treballat dos anys com a tècnica en una Llar d'Infants privada de Santa Coloma de Gramanet

Té algunes **dificultats per seguir el curs** a la universitat, ja que la psicologia li costa i d'anglès pràcticament no en sap, perquè en el seu institut a la secundària es podia triar entre anglès i francès i va triar francès perquè era més fàcil. El que més bé li va és la plàstica. Té por de no poder aprovar les assignatures de primer curs en dos anys, i no vol agafar l'opció de **matrícula parcial** perquè se li allarga la carrera i els seus pares no la hi poden pagar.

Una companya del cicle li ha dit que les **pràctiques** de segon no les has de fer si tens dos anys d'**experiència laboral**, però ella ho vol saber del cert. També li han dit que molts estudiants de segon i tercer curs han hagut d'escollir matrícula parcial i, per tant, allargar la carrera un any perquè tenen suspeses assignatures de primer, com ara l'anglès i el català, que en altres universitats no hi són. Sap que la **normativa de permanència** contempla que si no les aproves en dos anys ja no pots seguir estudiant en aquesta universitat; per tant, no descarta canviar d'universitat, perquè a totes les altres ja tindria aprovats **60 crèdits pel sol fet de venir del cicle**.

- La Irina i la Jennifer es van conèixer al metro el primer dia del curs i això ha provocat que -juntament amb el Xavier, que ja coneixia la Irina- facin **grup per fer treballs**.
- La Jennifer reconeix que ha tingut molta sort de conèixer-los, sobretot per aprendre a accedir al **Moodle**, i que la eina que han après a partir de l'assignatura *Sistema Educatiu* (google docs) els ha ajudat a fer treballs a distància sense haver-se de trobar a la tarda. Estan contents de tenir un **espai entre classes** per poder-se trobar i l'aprofiten per fer treballs o anar a la biblioteca.
- En la primera **sessió grupal de Tutoria Universitària**, la Jennifer i la Irina van oferir-se per ser **delegades**, però no saben ben bé quines són les seves funcions i per a què serveix el càrrec. De moment, diuen que han organitzat un sopar amb tota la classe i s'hi han apuntat fins ara 37 persones.
- Expliquen que una alumna de la classe s'ha trencat el peu i els ha demanat com a delegades si la poden ajudar a saber com es pot passar **la barrera d'accés al campus** amb cotxe i com es pot agafar **l'ascensor** que va al bar- restaurant i a la biblioteca

Preguntes crítiques

- Feu un llistat dels temes que apareixen en la presentació.
- Escolliu del llistat anterior els temes que poden tenir incidència en la Tutoria Universitària.
- De quins temes creieu que us falta informació per poder aconsellar i/o orientar a l'alumnat.
- Què aconsellàrieu que fes, a cadascun dels tres alumnes, per a un bon desenvolupament de la seva carrera professional i per completar la seva formació.
- Què aconsellàrieu al Xavier en relació a la psicologia i als dies que haurà de faltar?
- Què els diríeu a les delegades? Quines són les seves funcions?.
- Quins dels temes que apareixen en el relat creieu que podrien ser motiu d'aprofundiment en altres sessions de formació dels tutors/es?
- Quins suggeriments podríeu fer per tal de millorar els canals de la informació i la seva recepció per part de l'alumnat?

Activitats de seguiment

- Suplement europeu al títol

<http://www.ub.edu/acad/noracad/titols/welcome.html#set>

http://www.gencat.cat/diue/doc_un/cis12_torra.pdf

- ERASMUS

<http://www.ub.edu/fprofessorat/ori/>

- Sol·licitud d'admissió. Reconeixement de crèdits.

http://www.ub.edu/fprofessorat/guia_grau_infantil/acces.html

- Pràctiques

http://www.ub.edu/fprofessorat/guia_grau_infantil/practiques/

- Normativa de Permanència

<http://www.ub.edu/fprofessorat/infomatriculanouacces/permanencia.html>

- Premis extraordinaris de Grau. Alumnes d'excel·lència. Beques excel·lència.

http://www.ub.edu/acad/noracad/premis_Grau.pdf

http://www10.gencat.cat/agaur_web/AppJava/catala/a_noticia.jsp?id_not=41575

- Peticions, reclamacions i suggeriments del funcionament acadèmic.

http://www.ub.edu/fprofessorat/guia_grau_infantil/peticions.html

Exemple de propostes suggerides per un petit grup de tutors/es després d'analitzar el cas

- 1. Crear una visita virtual a l'espai físic del Campus per tal de situar més ràpidament l'estudiant que hi acaba d'arribar.
- 2. Informar l'alumnat sobre l'especificitat de les mencions. Proves d'accés a algunes mencions. Menció de Religió.
- 3. Suggerir tot tipus d'activitats que ajudin l'alumnat a aprofundir en temes extracurriculars.
- 4. Buscar maneres d'abordar les dificultats sorgides al llarg del curs malgrat fer avaluació continuada.
- 5. Concretar el paper dels delegats i delegades: negociar treballs i exàmens, esdevenir interlocutors amb la institució, ser dinamitzadors del grup.
- 6. Recollir la proposta dels estudiants que els grups restin homogenis al llarg de la carrera pel recolzament i la cohesió que això comporta. A més, consolida les promocions. Possibilitat d'utilitzar només les notes com a filtre de la matrícula en el cas de canvis de torn.
- 7. Buscar una via de reconeixement d'activitats que l'alumnat fa i que abans s'obtenia a través de la lliure elecció (mentor, apadrinament, etc.)
- 8. Redactar les preguntes freqüents que els estudiants fan a la tutoria per concretar millor la informació que cerquen i penjar-les al Moodle de la tutoria.
- 9. Plantejar un cas en una sessió grupal de tutoria. Pensar a incloure'l en el programa del curs vinent. Es pensa en un cas per al Grau de Mestre de Primària i en un altre per al Grau d' Infantil.

Jornada de Formació
Pla d'Acció Tutorial.
Facultat de Formació del Professorat
Universitat de Barcelona